

Norrländska älvar undantags miljökrav

De stora kraftbolagen i Sverige kommer inte att tvingas följa EU:s miljökrav längs de största älvarna. I redan kraftigt utbyggda älvar som till exempel Umeälven och Skellefteälven är det få anläggningar som har fungerande vandringsvägar för fisk. I den nationella handlingsplanen ges det möjlighet för kraft-

bolagen att i vissa älvar öka regleringen vilket skulle innebära än större skador på fiske och vattenlivet. I Bullerforsen utanför Vilhelmina har Vilhelmina Model Forest visat att det går att återställa en gammal torrlagd älvfåra med små medel och utan större förluster när det gäller elproduktion. Sidorna 4-5

Jämn ström till jour i Lycksele

Sidan 9

Rekordår för hjortron

Sidan 10

Fiske-lycka längs inlandsbanan

Sidan 11

"Då måste man också tro."

Sidan 16

Trivs bäst med korna

Anna Laula bestämde sig tidigt för vad hon skulle bli. Bonde. Tidigare i sommar tog hon studenten, och jobbar nu på familjegården i Umgransele. "När vi skiljdes åt i klassen skulle de flesta iväg, men jag blir kvar här. Det är här jag trivs bäst", säger Anna. Sidorna 10-11

Foto: SOFIA FJÄLLSTRÖM

Certifiera din skog för kommande småkottar

Pär-Anders Bergqvist
Rådgivare Vilhelmina
010-150 25 73

Cathrine Jonsson
Rådgivare Åsele/Dorotea
Tel: 010-150 27 31

Daniel Andersson
Rådgivare Vilhelmina
010-150 25 74

Att driva ett hållbart skogsbruk är en lönsam investering.

Efterfrågan och pris på PEFC-certifierat virke ökar stadigt, i takt med det växande miljöengagemanget hos företag och konsumenterna. Vi kan hjälpa dig med certifieringen, utan kostnad, och även ge dig bättre betalt för virket. Samtidigt bidrar du till ett hållbart och lönsamt skogsbruk med frihet under ansvar.

www.norrskog.se

Dessutom får du extra premie på virket!

NORR SKOG

Skar sin fru med kniv

INLANDET. I början av juni i en inlandskommun i Västerbotten ska en man i 50-årsåldern ha knivskurit sin fru i ansiktet. Mannen är åtalad för grov misshandel, narkotikabrott, skadegörelse och även för dödshot mot både sin fru och sin dotter. VK skriver att den åtalade nekar till alla brott utom skadegörelse.

Västerbottens län bäst på blodgivning

INLANDET. I Västerbottens län donerades blod 62,5 gånger per 1000 invånare. I förhållande till befolkningen är det nästan dubbelt så många donationer. Det är också flest gånger i landet, tätt efter kommer Blekinge. Stockholm och Jämtland är sämst i landet som donerar ungefär hälften av den mängden, rapporterar VK.

Misstänkt rattfylleri

LYCKSELE. En bilförare i 80-årsålder är misstänkt för rattfylleri. En personbil stoppades i torsdags och kontrollerades av polis i Lycksele. Föraren, en man i 80-årsåldern misstänks nu av polis för att ha framfört sin fordon onykter. Mannen fick följa med polispatrullen till polisstationen för vidare provtagning.

Stenöken ska bli fiskeutflyktsmål

VILHELMINA. Det som förr var en torrlagd strömfåra nedströms Malgomaj regleringsdamm har nu förvandlats till en strömmande bäck dit öring, harr och sik redan har börjat flytta in.

Bakom miljöarbetet står Mikael Strömberg, Vilhelmina Model Forest och projektledare för Ångermanälvsprojektet.

– Vi hoppas på att det här ska bli ett internationellt visningsområde för hur miljön i gamla torrlagda älvfåror kan förbättras, säger Mikael Strömberg

Med enkla medel har Mikael Strömberg, Vilhelmina Model Forest, lyckats skapa en miljö nedströms Malgomaj kraftstation där fisk och andra vattenlevande växter och ska börja trivas.

I tisdags avslutades grävarbetet och nu återstår en del arbete med att iordningställa fikaplatser och stigar i området.

Totalt har två delvis torrlagda sträckor grävts upp. En sträcka på 800 meter och en sträcka på cirka 300 meter. Genom att gräva sig ner så djupt så att vattnet kan strömma fritt ner mot sjön så kan nu fisken vandra ända upp till spegeldammen nedanför regleringsdammen i Malgomaj.

Norska Statskraft som äger kraftverksanläggningen vid Malgomaj har valt att inte vara med i projektet och har inte heller ställt upp med några pengar. Istället har miljöåterställningsarbetet som kostat cirka en miljon kronor klarats med hjälp av pengar från Världsnaturfonden med stöd av Telge Energi.

– Varför Statskraft backade ur har jag inte fått en förklaring till, säger Mikael Strömberg.

Han hoppas på att kraft-

Så här såg Bullerforsen ut innan miljöarbetet startade.

Foto: KRISTINA SANDIN

verksbolaget i framtiden ska börja släppa mer vatten förbi dammen och då främst under sommarhalvåret då det normalt sett är högre vattennivå i naturliga älvar och vattendrag.

– Vi har tagit fram flera förslag på hur man enkelt ska kunna leda vatten genom dammen både vintertid och under våren och hösten. Det skulle inte kosta kraftverksbolaget så mycket pengar. Det handlar inte om att bolaget ska förlora 20 procent av elproduktionen utan högst någon eller några procent, säger Mikael Strömberg.

Vilhelmina Model Forest har tagit fram förslag på förbättrande miljöåtgärder efter nästan hela Ångermanälven. Planer finns på att utöka arbetet till fler älvsträckor.

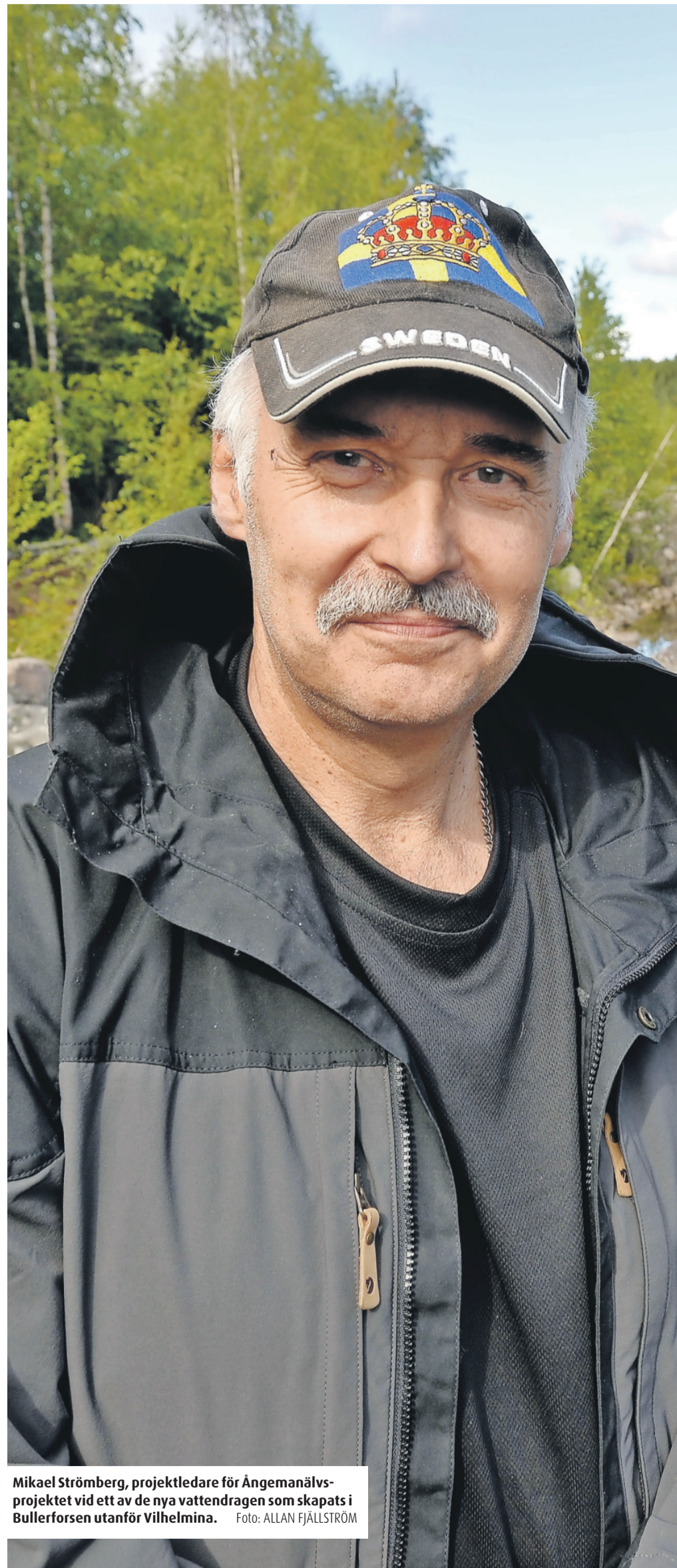
Längs med Umeälven pågår ett liknande projekt som drivs av Föreningen

Umeälven och deras ordförande Åsa Widén tillsammans med kommuner, fiskevårdsområden, Naturskyddsföreningen, Umeå Universitet och övriga lokala intressenter.

Kraftverksföretagen har sedan kraftverken och dammarna byggdes inte brytt sig så mycket om de miljökador som uppstod när anläggningarna byggdes. De planerar ut fisk och betalar ut vissa ersättningar till bygden men genom årens lopp har bolagen inte ägnat sig så mycket åt att försöka återställa miljön.

Som exempel tog det många år för Hushållningssällskapet och fiskevårdsföreningarna att tvinga Vattenfall och Umeå kommun att åtgärda den dåligt fungerande laxtrappan i Stornorrforren mellan Umeå och Vännäs.

ALLAN FJÄLLSTRÖM

Mikael Strömberg, projektledare för Ångermanälvsprojektet vid ett av de nya vattendragen som skapats i Bullerforsen utanför Vilhelmina. Foto: ALLAN FJÄLLSTRÖM

Vilhelmina Model Forest

- ✓ Startade 1992 i Kanada och har nu spritt sig till 30 länder över hela världen.
- ✓ Grundtanken med ett Model Forest är att brukarna av landskapet tillsammans ska hitta vägar att kombinera det lokala samhällets sociala, kulturella och ekonomiska behov med långsiktig ekologisk hållbarhet i stora landskap. Med andra ord är Model Forest ett nätverk.
- ✓ Vilhelmina Model Forest innefattar hela kommunen och flera aktörer som till exempel Skogsstyrelsen och Vilhelmina kommun är med i nätverket.

Hur mycket har du badat i sommar?

Lina Forsebrant, Storuman.

– Mycket! Första doppet tog jag redan i maj. Det har blivit dopp i både Uman, Voxnan och Rackosjön. Meningen med ett dopp är ju att kunna svalka av sig.

Alisnay Montero, Lycksele.

– Inte så mycket, två gånger bara, det är inte så mycket sol i Sverige.

Love Stenman, Storuman.

– Det har blivit två gånger. I badsjön här i Storuma och i Uman. Det var kallt så jag vet inte om det blir några fler dopp.

Bullerforsen var förr stor och full med både lax och öring. Efter kraftverksutbyggnaden blev älvfåran tömd på all vatten. Nu strömmar återigen vattnet längs sträckan om än i betydligt mindre omfattning och styrka.

Foto: ALLAN FJÄLLSTRÖM

Utbyggda älvar slipper åtgärder

VILHELMINA. Ångermanälven och Luleälven som redan räknas som kraftigt utbyggda älvar slipper långtgående krav på miljöåtgärder. Tvärtom ska älvarna kunna regleras mer än vad som redan görs i dag.

Cirka 2 000 vattenkraftverk i Sverige ska enligt regeringens nya förslag omprövas enligt modernare miljöregler. Vattenkraften lyder idag i praktiken under 1918 års vattenlag som innebar tillstånd utan tidsbegränsning och varken krävde miljöanpassningar eller minimi-tappningar.

Av alla vattenkraftverk som finns i Sverige har därför bara cirka 2 procent fungerande passager för upp- och nedströms vandring av fisk. Många kraftverk saknar också helt tillstånd. Prövningen beräknas ta upp till 20 år och kan innebära att flera mindre vattenkraftverk måste rivas.

Men enligt förslagen som presenterades i slutet av juni och som nu är ute på remiss så slipper alla större kraftbolag att ta långtgående miljöhänsyn. Tvärtom föreslås istället att kraftigt utbyggda älvar som till exempel Luleälven ska bli än mer effektiva och kunna byggas ut så att mer energi kan tas ut från vattenkraften.

Luleälven står för 20 procent av all vattenkraftsproduktion i Sverige. Att inte politikerna vågar ställa högre krav på bolagen längs älven är för att energin till stor del används för att reglera andra energikällor som vindkraft. När det blåser lite så måste vattenkraften användas i större utsträckning för att klara behovet.

Även när det gäller Ångermanälven, Skellefteälven och Umeälven så finns det stora vattenkraftverk som används för att reglera behovet av elström. Planen är att även i dessa älvar se över om det går att öka effektiviteten och öka möjligheten till reglering.

Problemet som staten har är att EU kräver att Sverige ska bli bättre på att återstäl-

Kraftverksbolagen tjänar miljarder och sägs inte ha råd att lägga lite pengar på miljöarbetet.

Siri Lundström, ordförande nätverket Norrälvar

la miljön vid vattenkraftverk och dammarna. Görs för stora undantag riskerar Sverige att ställas inför domstol.

Kostnaden för ansökan och domstolsförhandlingarna ska bolagen stå för. Men staten har redan sänkt fastighetsskatten för vattenkraften så att bolagen hålls skadeslösa. Bolagen har med hjälp av pengarna bildat en fond där det ska läggas 10 miljarder kronor som kan användas kommande 20 år som miljöprovningarna beräknas pågå.

Siri Lundström är ordförande i nätverket Norrälvar.se och förbereder nu en protestskrivelse om att inte de stora kraftverksbolagen måste ta lika stort miljöansvar.

– **Kraftverksbolagen** tjänar miljarder och sägs inte ha råd att lägga lite pengar på miljöarbetet. Det märkliga är att politikerna och myndigheterna inte ställer högre krav. Istället tillåts bolagen att fortsätta utnyttja Norrland som om det vore en koloni, säger Siri Lundström.

Nätverket bildades för några år i Norrbotten efter diskussioner om hur miljön tagit skada längs Luleälven.

ALLAN FJÄLLSTRÖM